

Onderzoeksprogrammering WODC 2018, eerste tranche

I Onderzoeken in het kader van de Strategische Kennis en Innovatie Agenda (SKIA)

SKIA-uitdaging Justice

1) Beleidsonderzoek Cybercrime (intern en extern)

De integrale aanpak van cybercrime maakt deel uit van de strategische agenda in wording van het Ministerie van Justitie en Veiligheid en zal waarschijnlijk ook een beleidsprioriteit worden van het kabinet. Ter voorbereiding daarvan wordt een conceptplan van aanpak opgesteld, waarin de uitkomsten van dit onderzoek een rol zullen spelen. Het onderzoek is gericht op vijf aspecten van cyber- en gedigitaliseerde criminaliteit en een integrale aanpak daarvan. Dit zijn de aard en omvang van het fenomeen, slachtofferschap, het verstoren van cybercrime, de strafrechtelijke aanpak en de snelheid van overheidsreactie en anticipatie.

2) Speciale behoeften van slachtoffers van hate crime (extern)

Er is in Europa, maar ook in Nederland steeds meer aandacht voor verschillende vormen van ‘hate crime’, zoals criminaliteit met antisemitische of antimoslim motieven en agressie jegens LHBT. Sommige landen, zoals het Verenigd Koninkrijk, lopen voorop als het gaat om het creëren van bijzondere vormen van opvang en ondersteuning voor slachtoffers van ‘hate crime’. Met dit onderzoek wordt onder meer beoogd na te gaan wat Nederland kan leren van buitenlandse voorbeelden van opvang die afgestemd is op deze slachtoffers. Onderzocht wordt tevens wat de behoeften zijn van de verschillende te onderscheiden slachtoffergroepen van hate crime in Nederland. In hoeverre stelt dit bijzondere eisen aan de opvang van deze slachtoffers bij het melden c.q. doen van aangifte en daarna bij het bieden van slachtofferhulp? In hoeverre worden de mogelijkheden voor het bieden van bescherming en wegnemen van angst als toereikend ervaren?

3) Recidive onder mensen met een licht verstandelijke beperking (LVB) (intern)

In het justitiële domein zien we dat mensen met een LVB zijn oververtegenwoordigd, zowel in het (jeugd)strafrecht als in de jeugdbescherming. Ook zijn er vermoedens dat mensen met een LVB vaker slachtoffer zijn. Binnen het justitiële domein wordt onderkend dat deze groep extra aandacht en investering vraagt van de justitiële organisaties. Het gaat bijvoorbeeld om het herkennen van LVB, het adequaat bejegenen van deze mensen en het toepassen van effectieve (straf- en beschermings)interventies. Als men daar niet in slaagt, is de kans groot dat er geen gedragsverandering optreedt (en mogelijk juist wel recidive). De maatschappelijke kosten zijn dan hoog. Het onderzoek biedt inzicht in de redenen voor het (vaker) recidiveren door LVB'ers. Welke factoren dragen bij aan het terugdringen van recidive onder LVB'ers?

4) Synthese rapport evaluatie adolescentenstrafrecht (intern)

Het onderzoeksprogramma Monitoring & Evaluatie Adolescentenstrafrecht levert tot 2019 diverse deelprojecten op die samen de aanloop, invoering, toepassing, werking en beoogde effecten van het op 1 april 2014 ingevoerde adolescentenstrafrecht bestuderen. Het doel van dit onderzoek is een overkoepelend antwoord te geven op de vraag of en hoe het adolescentenstrafrecht inde praktijk werkt en uitpakt voor jongvolwassen daders. Wat zijn de successen en knelpunten van de invoering van het adolescentenstrafrecht en welke mogelijkheden zijn er voor de aanpak van jongvolwassenen daders van een misdrijf?

5) Monitor effectieve jeugdbescherming (extern)

Als ouders niet in staat zijn om hun kind onbedreigd op te laten groeien en daarbij geen hulp accepteren, is het de verantwoordelijkheid van de overheid om in te grijpen en desnoods het gezag

van ouders te beperken of te beëindigen. Tot dusver is echter onbekend of dat overheidsingrijpen doeltreffend is, dat wil zeggen dat de ontwikkeling van het kind ten goede wordt gekeerd. Een belangrijke vraag is dan ook hoe de effectiviteit periodiek kan worden gemeten. Zou wellicht een vorm van monitoring kunnen worden ontwikkeld? Welke actoren kunnen daaraan mogelijk een bijdrage leveren?

6) Doelgroepanalyse t.b.v. VIV Justitiële Jeugdinstellingen (JJI's) (intern en extern)

Er is behoefte aan een complete en recente analyse van de huidige doelgroepen in de JJI's ten behoeve van de nadere uitwerking van Verkenning Invulling Vrijheidsbeneming Justitiële Jeugd (VIV JJ). De samenstelling van de populatie is in de afgelopen jaren veranderd. Enerzijds komt dit door de scheiding tussen straf en civiel, waarbij een deel van de capaciteit van de JJI's is overgedragen aan het toenmalige ministerie van Jeugd en Gezin. Anderzijds is het door de invoering van het adolescentenstrafrecht in 2014 tegenwoordig mogelijk om ook adolescenten te veroordelen conform jeugdstrafrecht. Nadere duiding van de zwaarte van de gehele doelgroep is gewenst om te bepalen hoe de voorzieningen (landelijk en lokaal) in de toekomst het best kunnen worden ingericht en georganiseerd.

7) Effecten van de penitentiaire arbeid (extern)

Ongeveer driekwart van de gedetineerden in Nederland verricht arbeid tijdens detentie. Het is voor hen een manier om geld te verdienen, zodat ze bijvoorbeeld boodschappen kunnen doen. Voor instellingen is het een belangrijk en relatief goedkoop onderdeel van het dagprogramma, gericht op het bijbrengen van werknemersvaardigheden en vakgerichte competenties. Het doel van het onderzoek is om meer zicht te krijgen op de effecten van de penitentiaire arbeid. Klopt de veronderstelling dat de arbeid het toekomstperspectief van (ex-)gedetineerden gunstig beïnvloedt en bijdraagt aan de vermindering van het recidiverisico?

8) Inventarisatie-onderzoek leefgroep en behandeling (extern)

Binnen justitiële jeugdinstellingen, forensisch psychiatrische klinieken en de Penitentiair Psychiatrische Centra van het gevangeniswezen wordt de leefgroep ingezet als behandelinstrument. Het doel van dit onderzoek is een inventarisatie uit te voeren van de verschillende manieren waarop de leefgroep is ingericht en wordt gebruikt in de behandeling en wat daarbinnen de rol is van de betreffende professionals (groepsleider, sociotherapeut, verpleegkundige zorg- en behandelingsinrichtingwerker). Ook zal er aandacht zijn voor de vraag over welke competenties de betrokken professionals in een dergelijke werkomgeving moeten beschikken.

9) Inzet vrijwilligers binnen het reclasseringswerk in andere landen (extern)

Oorspronkelijk hadden vrijwilligers een belangrijke plaats in het reclasseringswerk. De laatste decennia is hun aandeel hierin steeds verder teruggelopen door de steeds verdere professionalisering. Op dit moment is de inzet van vrijwilligers beperkt tot de re-integratie van zedendaders. Uit die ervaringen blijkt dat de kans op recidive kleiner wordt door een gestructureerde inzet van vrijwilligers. Het regeerakkoord voorziet in een steviger positionering van reclassering bij de tenuitvoerlegging van straffen en maatregelen, met daarbij meer aandacht en ruimte voor inzet van vrijwilligers. De centrale vraag van dit onderzoek is of de effectiviteit van reclasseringstoezicht te vergroten is door de inzet van vrijwilligers. Blijkt dit bijvoorbeeld uit de ervaringen in andere landen? Wat zijn succesfactoren en risico's?

10) Eerder de juiste hulp op maat bieden om beroep op gedwongen hulp te verminderen (extern)

Eén van de doelen van de jeugdwet is om eerder de juiste hulp op maat te bieden om het beroep op dure gespecialiseerde en gedwongen hulp te verminderen. In de praktijk van de afgelopen drie jaren

heeft dit geleid tot verschillende inrichtingen van het jeugdveld, tot allerlei vormen van samenwerking tussen organisaties in het vrijwillige en gedwongen kader en ook tot verscheidene methodieken. Dit onderzoek moet uitwijzen of een categorisering mogelijk is van de verschillende inrichtingsvarianten en wat de effectiviteit is van de verschillende varianten in termen van succesvol voorkomen van inzet van het gedwongen kader.

11) Procesevaluatie Elektronische controle jeugd en adolescenten (extern)

Reclassering Nederland heeft samen met de (Jeugd)strafrechtketen een servicelijn Elektronische Controle voor minderjarigen (16-17 jarigen) ontwikkeld. In de afgelopen jaren is daarmee ervaring opgedaan. Deze procesevaluatie moet in kaart brengen hoe EC jeugd in de praktijk wordt gebruikt en ervaren.

12) Internationale good practices ten aanzien van het traceren, bevriezen en confisqueren van criminele vermogens en de executie en de toepasbaarheid in het Nederlandse systeem (ntb)

Het afpakken van crimineel vermogen is nog steeds ingewikkeld en de resultaten staan niet in verhouding tot de geschatte bedragen aan crimineel vermogen die jaarlijks worden gegenereerd. Dit onderzoek is gericht op good practices die mogelijk het Nederlandse systeem kunnen versterken. Zo kennen verscheidene landen het instrument van *non conviction based* confiscatie. In Italië bijvoorbeeld kan crimineel vermogen als een maatregel ter beveiliging van de samenleving in beslag worden genomen. Dit in het kader van de bestrijding van de maffia. Kan dit instrument in het Nederlandse systeem in enige vorm een waardevolle aanvulling zijn?

13) Ontwikkeling zwaarte strafzaken (extern)

Wat is het effect van veranderend beleid, wetgeving en toenemende maatschappelijke en politieke aandacht in de afgelopen tien jaar op de ‘zwaarte’, in termen van capaciteit en behandelingsduur, van een strafzaak? Welke consequentie heeft het antwoord op deze vraag voor het Prognosemodel Justitiële Ketens (PMJ)? Met het antwoord op de gestelde vraag kan de capaciteitsbehoefte in de keten beter worden bepaald en kan het Prognosemodel Justitiële Ketens (PMJ) worden verbeterd.

14) Kwaliteit van de incassobranche (extern)

Er wordt vanuit diverse kanten gesuggereerd dat de ‘incassobranche’ niet ‘deugt’ en dat maatregelen nodig zijn om te bevorderen dat incassobureaus zich houden aan wettelijke vereisten en de beginselen van moraal en fatsoen, zodat meer recht wordt gedaan aan de belangen van schuldenaren. Het onderwerp heeft veel politieke aandacht. Tegelijkertijd gaat het huidige kabinetsbeleid er vanuit dat nadere regulering niet nodig is. Het onderzoek brengt de aard en omvang van de problematiek m.b.t. incassobureaus in kaart en komt eventueel met aanbevelingen voor maatregelen.

15) Versterking en inbedding van het contraterrorenetwerk (extern)

Een van de basisuitgangspunten voor het contraterrorenbeleid in de komende jaren is een verdere integratie ervan in de meer reguliere criminaliteitsbestrijding op nationaal en lokaal niveau (mainstreaming/normalisering/borging). Een onderzoek naar de overeenkomsten en verschillen in de aanpak van terrorisme/radicalisering en andere vormen van criminaliteit (bijvoorbeeld jeugdcriminaliteit, bendes, high impact crime, transnationale criminele netwerken) kan helpen bij dat integratieproces.

16) State of the art crisisbeheersing (extern)

In het streven om te komen tot een NCTV-brede en meerjarige onderzoeksagenda programmeert de NCTV in 2018 drie wetenschappelijke *states of the art* op drie domeinen: crisisbeheersing, contraterrorenisme en extremisme, en cybersecurity. De state of the arts moeten (globaal) duidelijk maken wat, vanuit de wetenschap gezien, de eventuele witte vlekken in de kennis van de NCTV zijn;

en vice versa. Het gaat daarbij niet alleen om de gedragingen van de individuen, organisaties en bewegingen of staten die de (potentiële) dreiging veroorzaken, maar ook om diegenen die zich daartegen (zouden moeten) keren. Het onderzoek brengt in kaart wat de kans is op welk type crisis en laat zien wat de kosten en baten zijn van anticipatie- en veerkrachtstrategieën. Ook geeft het inzicht in zowel de vereiste als beschikbare capaciteiten bij de overheid en de samenleving in het omgaan met de verschillende crises

17) State of the art contraterrore en extremisme (extern)

In het streven om te komen tot een NCTV-brede en meerjarige onderzoeksagenda programmeert de NCTV in 2018 drie wetenschappelijke *states of the art* op drie domeinen: crisisbeheersing, contraterrore en extremisme, en cybersecurity. De state of the arts moeten (globaal) duidelijk maken wat, vanuit de wetenschap bezien, de eventuele witte vlekken in de kennis van de NCTV zijn; en vice versa. Het gaat daarbij niet alleen om de gedragingen van de individuen, organisaties en bewegingen of staten die de (potentiële) dreiging veroorzaken, maar ook om diegenen die zich daartegen (zouden moeten) keren. Deze state-of-the art studie analyseert de aard, ernst en omvang van de (huidige en potentiële) dreiging van extremisme en terrorisme. Daarnaast geeft het inzicht in zowel de vereiste als beschikbare capaciteiten bij de overheid en de samenleving bij het tegengaan van contraterrore en extremisme.

18) State of the art cybersecurity (extern)

In het streven om te komen tot een NCTV-brede en meerjarige onderzoeksagenda programmeert de NCTV in 2018 drie wetenschappelijke *states of the art* op drie domeinen: crisisbeheersing, contraterrore en extremisme, en cybersecurity. De state of the arts moeten (globaal) duidelijk maken wat, vanuit de wetenschap bezien, de eventuele witte vlekken in de kennis van de NCTV zijn; en vice versa. Het gaat daarbij niet alleen om de gedragingen van de individuen, organisaties en bewegingen of staten die de (potentiële) dreiging veroorzaken, maar ook om diegenen die zich daartegen (zouden moeten) keren. Het onderzoek analyseert de aard, ernst en omvang van de (huidige en potentiële) dreigingen voor de cybersecurity. Ook bevat het een kostenbatenanalyse van methoden, technieken en technologieën om effectief en efficiënt om te gaan met de dreigingen voor de cybersecurity. Daarnaast geeft het inzicht in zowel de vereiste als beschikbare capaciteiten bij de overheid en de samenleving bij de bescherming van de cybersecurity.

19) Verkenning versnippering politiefunctie (extern)

Al geruime tijd versterkt de trend van een vermeerdering van (semi)publieke en private diensten op terrein van opsporing en openbare orde naast de Nationale Politie. Daarbij is tegelijkertijd waar te nemen dat diensten kwalitatief veranderen en bijvoorbeeld meer bevoegdheden krijgen. Denk aan gemeentelijke Buitengewone Opsporingsambtenaren (Boa's), via Dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) ingezette toezichthouders en de Fiscale Inlichtingen en Opsporingsdienst (FIOD). Het onderzoek laat zien welke mechanismen ten grondslag liggen aan de waargenomen expansie van actoren en brengt ook de mechanismen van de kwalitatieve veranderingen van deze diensten in beeld. Tevens omvat het onderzoek een inventarisatie van nationale en internationale private partijen die Nederlandse 'markt' van openbare orde en opsporing willen betreden of bezig zijn deze te betreden. Het onderzoek wordt zodanig ingericht dat het kan worden herhaald.

20) ProVict en de kans op herhaald slachtofferschap van (kwetsbare) burgers (extern)

De Europese Richtlijn Minimumnormen voor slachtoffers schrijft voor dat slachtoffers gestructureerd en structureel worden beoordeeld op kwetsbaarheid. Volgens voorgeschreven EU-planning wordt deze beoordelingsprocedure in de zomer van 2018 ingevoerd voor slachtoffers die aangifte doen bij het politiebureau. De intake-medewerker kan daarbij tot de conclusie komen dat het slachtoffer kwetsbaar is, wat de inzet van een beschermingsmaatregel met zich mee kan brengen. Bij

deze beoordeling moet gebruik worden gemaakt van ProVict, een risicotaxatieinstrument voor slachtoffers. Momenteel loopt de eerste fase van het traject: het ontwikkelen van ProVict op basis van de gestructureerde data uit de politiesystemen. Het voorbereidend onderzoek voor de tweede fase moet in 2018 na de zomer starten. Dan zal het doorontwikkelen van ProVict op basis van niet gestructureerde velden in de politiesystemen (de zgn. vrije velden en mutaties) ter hand worden genomen.

21) Best practices m.b.t. rechtshandhaving en de rechtstaat (rule of law) in het Caribisch gebied (extern)

De veranderde status van de BES eilanden brengt allerlei nieuwe verhoudingen en organisatorische vragen met zich mee wat betreft de inrichting van de strafrechtsketen en de rechtstaat (rule of law). Geregeld komt bij de organisatie van de justitieketen de vraag op hoe verschillende zaken zijn geregeld op andere eilanden in de buurt, zoals eilanden met Britse of Franse (historische) banden. Het onderzoek inventariseert welke eilanden in de regio een vergelijkbare verhouding tot hun regering hebben als de BES en hoe de rechtshandhaving en rule of law daar zijn georganiseerd. Zijn daar successen of best practices te vinden die bruikbaar kunnen zijn voor huidige uitdagingen binnen de rechtshandhaving op de BES?

22) Rechtsvergelijkend onderzoek strafproces (extern)

In het kader van de modernisering van het Wetboek van Strafvordering is het relevant om te weten hoe de strafrechtelijke praktijk in omliggende landen - i.c. Duitsland en het VK - eruit ziet en hoe in die landen wordt omgegaan met uitdagingen waarvoor het strafprocesrecht zich ziet gesteld. Het gaat hierbij in het bijzonder om vereenvoudiging van procedures, de wens om sneller tot een rechterlijke of buitengerechtelijke afdoening van strafbare feiten te komen, en de aanpassing van het strafproces aan de digitalisering van de samenleving.

23) Staat van de Rechtstaat/Staat van Justitie en Veiligheid (ntb)

Dit project betreft een eerste verkenning van de mogelijkheden om op termijn te komen tot een 'Staat van de Rechtstaat en Staat van Justitie en Veiligheid. Gezien het complexe karakter van het beleidsterrein van JenV is het van cruciaal belang aandacht te besteden aan methodologische en praktische voorwaarden hoe een en ander aan te pakken.

24) Procedural justice in Justitie en Veiligheid en effecten daarvan op compliance (ntb)

Het WODC zal met een verkenning starten rondom bejegening van JenV-relevante populaties (gedetineerden, slachtoffers, asielzoekers, etc.) en het belang van die bejegening voor (norm) naleving. Daarmee proberen we mede vorm te geven aan het vraagstuk hoe responsiviteit (waaronder procedural justice) en effectiviteit van de rechtstaat aan elkaar gerelateerd zijn. Daarmee raakt dit project aan SKIA-uitdagingen Justice en Governance en daarnaast aan doelstellingen die centraal staan in de agenda van JenV Verandert.

SKIA uitdaging Governance

25) Huiselijk geweld en geweldscriminaliteit in het publieke domein (extern)

Recent prevalentieonderzoek wijst uit dat ongeveer 119.000 kinderen per jaar slachtoffer zijn van mishandeling in huiselijke kring. Voorts blijkt dat ruim 60 procent van het huiselijk geweld partner- of ex-partnergeweld betreft. Bij 58% van de huiselijk-geweldincidenten is er sprake van een gezinssituatie met kinderen tot 18 jaar. Veelal gaat het daarbij om jonge kinderen. In deze literatuurverkenning wordt inzichtelijk gemaakt in welke mate plegers van publiek geweld zich ook schuldig maken/hebben gemaakt aan huiselijk geweld en kindermishandeling. In de verkenning is verder onder meer aandacht voor bestaande onderzoeken naar profielen van geweldplegers waaruit al

dan niet samenloop blijkt van geweld in huiselijke kring en in de publieke ruimte. Ook de oorzaken van geweldpleging komen aan bod, evenals studies naar de wijze waarop slachtoffers van huiselijk geweld op latere leeftijd het risico lopen om pleger te worden.

26) Programma Sociaal Domein (intern en extern)

Binnen dit programma gaan gemeenten en Rijk met elkaar aan de slag met weerbarstige vraagstukken uit de lokale praktijk die domein overstijgend zijn (zorg, werk, jeugd, veiligheid en wonen). De betrokken partijen van het programma Sociaal Domein zijn gemeenten, ministeries (BZK, VWS, SZW, OCW en JenV), maatschappelijke organisaties en ketenorganisaties als de politie en het Openbaar Ministerie. Ter ondersteuning van de bijbehorende kennisinfrastructuur is het de bedoeling dat kennisinstellingen, waaronder het WODC, in gesprek gaan met de trajectregisseurs van de thematrajecten om in kaart te brengen welke meerwaarde zij kunnen leveren of organiseren bij de ondersteuning. Op dit moment zijn er geen concrete onderzoeksvragen, maar gaat het erom dat de kennisinstellingen in 2018 capaciteit reserveren voor deelname aan het programma.

27) Internationale kennis en trends voor J en V (extern)

Uit het (nog op te stellen) Internationaal Strategisch Kader kwam de vraag naar voren op welke manier J&V (beter en structureler) aangesloten kan zijn op internationale kennis en/of kennisinstellingen, internationale organisaties, denktanks of overheidsonderdelen van andere landen die informatie, kennis, advies en analyses hebben over hoe overheden strategisch (kunnen) inspelen op voor JenV relevante trends en ontwikkelingen.

28) Evaluatie van (het gebruik van) de provinciale risicokaart (extern)

De risicokaart, een via internet raadpleegbare elektronische kaart, bestaat sinds 2010 en heeft als doel om de burger meer inzicht te geven in de risico's in zijn leef- en werkomgeving en anderzijds de overheid de mogelijkheid te geven om daarover beter te communiceren. Eerder onderzoek van de Inspectie JenV bracht enkele problemen aan het licht. De aanbevelingen waren vooral gericht op het tot stand brengen van een doelmatiger samenwerking tussen gemeenten, provincies en veiligheidsregio's. In het onderhavige onderzoek staat de vraag centraal hoe de risicokaart zou kunnen worden verbeterd. Daarnaast moet duidelijk worden of er sinds het onderzoek van de Inspectie vooruitgang is geboekt in de kwaliteit van de gepresenteerde gegevens. In de periode 2021-2029 zal het Digitaal Stelsel Omgevingswet worden geïntroduceerd dat (in potentie) de risicokaart zal vervangen. Tot die tijd zal de risicokaart moeten blijven functioneren.

SKIA uitdaging: Smart

29) Veronderstelde werkzame mechanismen van mobiele applicaties ter ondersteuning van re-integratie van (ex-)gedetineerden (extern)

Het zogeheten project Mattie heeft als doel het ontwikkelen van een innovatieve technologie die (ex-)gedetineerden ondersteunt bij hun re-integratie. De specifieke doelgroep van Mattie zijn gedetineerden die deelnemen aan een penitentiair programma (PP). Inmiddels is een marktverkenning uitgevoerd, evenals een veldonderzoek naar mogelijk interessante functionaliteiten voor een te ontwikkelen app. Wat nog ontbreekt, is een wetenschappelijke onderbouwing waarom bepaalde technologie een positieve invloed zou kunnen hebben op gedrag. Meer concreet zou het gaan om de vraag of de app ex-gedetineerden kan helpen hun dagelijks leven te structureren en bij kan dragen aan het oplossen van problemen die zich voordoen. Op welke wijze zou de app de zelfredzaamheid van ex-gedetineerden kunnen versterken?

30) Regulering van algoritmen die zelfstandig besluiten nemen (extern)

De snelle technologische ontwikkelingen maken het noodzakelijk om vooruit te kijken. Software kan worden gebruikt om besluiten te nemen. Voor zover deze software is ingebed in bijvoorbeeld robots, kunnen deze besluiten niet alleen virtuele effecten hebben (een bepaalde output, waaraan gevolgen worden verbonden), maar ook fysieke effecten, zoals persoonlijke letsel en schade aan zaken. De vraag is wat de maatschappelijke gevolgen zijn van algoritmen die zelfstandig besluiten nemen, met als horizon de nabije toekomst (maximaal tien jaar) en hoe die te reguleren. Mede gelet op precedentwerking van oplossingen die andere partijen bedenken, is het nodig proactief een bijdrage te leveren aan de duiding van deze ontwikkelingen en een juiste beleidsmatige/juridische respons. Daarbij is van belang deze ontwikkelingen niet (alleen) te bezien vanuit het perspectief van wetgeving, maar meer in den brede vanuit de juridische functie, omdat beleid ook (al dan niet tijdelijk) vorm kan krijgen in convenanten, soepeler toezicht, et cetera.

31) Multimodale biometrie in de vreemdelingenketen (extern)

In de vreemdelingenketen wordt tot op heden alleen biometrie ingezet voor het opslaan van vingerafdrukken. De vraag is welke andere mogelijkheden er zijn voor het vastleggen van biometrische kenmerken. Te denken valt aan technieken als gelaatsherkenning, stemherkenning, irisscans. Wordt de identificatie van de vreemdeling effectiever en mogelijk efficiënter bij het gecombineerd gebruik van biometrische modaliteiten?

32) Nieuwe monitor veiligheid (extern)

Er is in Nederland een algemeen probleem met het enquêteren van de bevolking: de respons neemt met de jaren gestaag af, vooral in ‘sociaaleconomisch kwetsbare’ gebieden en wijken. Voorzien is dat deze afname de komende jaren doorzet. Met de huidige Veiligheidsmonitor, die tot op heden ook is gebaseerd op enquêteonderzoek, kunnen over ongeveer veertig (kwetsbare) wijken geen betrouwbare uitspraken meer worden gedaan – het instrument loopt op zijn einde. Het plan is nu een nieuwe monitor te ontwikkelen die gebruik maakt van digitale mogelijkheden om zo subjectieve veiligheidsgevoelens te kunnen blijven meten, naast de cijfers van de politie. Het is de bedoeling om eind 2018 een pilot uit te voeren en in 2019 tot een robuuste monitor te komen.

33) Literatuurstudie cyberactoren (extern)

In 2017 heeft de Technische Universiteit Delft een typologie gemaakt van cyberactoren; de *cyber threat actor typology*. Met behulp van deze typologie geeft dit onderzoek een overzicht van de wetenschappelijke literatuur over cyberactoren en kan het aldus bijdragen aan een betere beoordeling van cyberdreigingen, zowel bij een specifieke cyberaanval als bij cyberaanvallen in het algemeen.

SKIA uitdaging: Veerkracht

34) Desinformatie: impact op de Nederlandse samenleving en effecten voor de nationale veiligheid (extern)

De inzet van desinformatie en nepnieuws door zowel statelijke als niet-statale actoren is aan de orde van de dag. Ook Nederland is hiervan niet gevrijwaard. Gedacht kan worden aan de Russische propaganda-activiteiten rond de bevindingen van de Onderzoeksraad voor Veiligheid over het neerschieten van vlucht MH17. Deze activiteiten ondermijnen de democratische rechtsorde en het vertrouwen van burgers in haar instituties en waarden. Internationaal is er weliswaar veel onderzoek gedaan naar verschijningsvormen en verspreiding van desinformatie, maar er is nog weinig bekend over de impact van desinformatie op de samenleving en de nationale veiligheid, hoe het weerlegd kan worden (‘debunkten’) en wat het effect daarvan is. Op deze vragen moet het onderzoek antwoord geven.

35) Economische veiligheid (extern)

Economische veiligheid werd in 2007 in de Strategie Nationale Veiligheid gedefinieerd als het ongestoord functioneren van Nederland als een effectieve en efficiënte economie. Andere staten lijken veel meer dan Nederland door een geopolitieke/machtspolitieke bril naar de internationale economie en hun eigen economisch beleid te kijken, onder andere met betrekking tot de beschikbaarheid van sleuteltechnologieën. Het is dan de vraag welke assets in de Nederlandse economie ons land economische, politieke, militaire en diplomatieke macht geven, evenals in hoeverre die macht noodzakelijk is voor het behoud van strategische onafhankelijkheid, economische welvaart en (geopolitieke) veiligheid.

36) Binding, gedrag en rechtshandhaving (fase 1: statushouders) (intern)

In moderne samenlevingen bestaan verschillende soorten verbanden en netwerken tussen individuele burgers en bevolkingsgroepen. Deze verbanden hebben grote gevolgen voor de sociale cohesie in de samenleving. De wijze waarop individuen en groepen in de samenleving zich met elkaar verbinden krijgt al sinds lange tijd aandacht van wetenschappers. Wat echter ontbreekt, is het vergelijkende perspectief: wat kunnen wij leren van de ervaringen van verschillende groepen (statushouders, voortijdig schoolverlaters, ex-gedetineerden en verwarde personen) over hoe zij bindingen aangaan met de rest van de samenleving. Het betreft hier fase 1 van het onderzoek, dat gericht is op statushouders.

SKIA uitdaging: Globalisering

37) Extraterritoriale opsporing en vervolging (extern)

Het Wetboek van Strafvordering wordt gemoderniseerd. Dat betekent onder meer dat de regeling van het opsporingsonderzoek en de opsporingsbevoegdheden op een nieuwe wijze wordt opgezet. Dit heeft ook gevolgen voor de bepalingen die zien op het opsporen en vervolgen van strafbare feiten buiten het rechtsgebied van Nederland. De regeling zal op zijn minst technisch moeten worden aangepast, onder meer waar het gaat om de in deze titel gehanteerde begrippen. De modernisering biedt ook gelegenheid om eventuele belemmeringen, tekortkomingen of onduidelijkheden weg te nemen. Belangrijke vragen in betreffen de mate waarin gebruik wordt gemaakt van Titel VIA van Boek IV Sv, en in welke gevallen. Levert de toepassing van de regeling problemen op, en zo ja op welke terreinen? Stemmen de in Titel VIA gehanteerde begrippen nog overeen met wettelijke regelingen buiten Sv? Ten slotte biedt het onderzoek inzicht in de wijze waarop de extraterritoriale opsporing en vervolging in ons omringende landen is geregeld.

38) Evaluatie (beleids)maatregelen ingesteld om de hoge instroom van asielzoekers uit veilige landen van herkomst af te remmen (extern)

Sinds eind 2015 zijn meerdere maatregelen ingevoerd om het aantal personen dat naar Nederland kwam en asiel vroeg af te remmen. Het doel daarbij was de asielaanvragen snel af te handelen, sneller vertrek uit Nederland te realiseren en de overlast voor onze samenleving zoveel mogelijk te beperken. De maatregelen waren vooral gericht op veilige landen. In 2017 is het aantal personen afkomstig uit veilige landen dat in Nederland asiel vraagt drastisch gedaald. De vraag is wat hierop de invloed is geweest van de afzonderlijke maatregelen die zijn geïntroduceerd om de instroom van veilige landen af te remmen. Het Adviescollege voor Vreemdelingenzaken (ACVZ) is momenteel in de afrondende fase van een advies op dit terrein. De kwalitatieve resultaten uit dit advies moeten aan de basis staan van dit onderzoek.

39) Onderzoek geloofwaardigheid verzoeken bekeerlingen en LHBT-ers (intern)

Vanuit IND hoor- en beslismedewerkers komen geluiden van urgentie, ongemak en frustratie naar boven gerelateerd aan het bepalen van de geloofwaardigheid van asielverzoeken van onder meer LHBT-ers (Lesbiennes, homo's, bi's en transgenders) en bekeerlingen. Ook komen vanuit de

maatschappij vragen of de IND wel is toegerust om in dergelijke asielverzoeken de geloofwaardigheid überhaupt te kunnen beoordelen. Dit onderzoek moet verdergaan waar het uit 2016 stammende ACVZ advies *De geloofwaardigheid gewogen* eindigde. Daarin was geen specifieke aandacht voor bekeerlingen of LHBT-ers. Bekeken wordt onder meer hoe Europese zusterorganisaties de geloofwaardigheid van asielverzoeken beoordelen. Wat kunnen bestaande jurisprudentie en wetenschappelijke onderzoeken ons over geloofwaardigheidsbeoordeling leren? Kunnen er op basis daarvan best practices worden geformuleerd en kunnen de geloofwaardigheidsbeoordelingen op grond van deze informatie worden verbeterd?

II Onderzoek in het kader van Wetsevaluaties en Kamertoezeggingen

40) Onderzoek naar de factoren die van invloed zijn op het betaalgedrag van personen die een financiële sanctie opgelegd hebben gekregen (intern)

Vanuit de samenleving klinkt veel kritiek op het beleid betreffende het innen van boetes. Vooral de verhogingen van het boetebedrag bij de eerste (50%) en tweede (100%) aanmaning, de inzet van de dwangmiddelen inname rijbewijs en buitengebruikstelling van het voertuig, en de inzet van het dwangmiddel gijzeling, roepen veel kritiek op. Ook rechters zetten tegenwoordig vraagtekens bij de legitimiteit van de dwangmiddelen, zeker in die gevallen waar sprake is van betalingsonmacht. Vooral gijzeling wordt veel minder toegepast. Het sluitstuk van het inningstraject is daarmee een minder effectief instrument geworden. Dit onderzoek maakt deel uit van een traject dat de houdbaarheid van het inningstraject op de lange termijn moet waarborgen. Tegelijkertijd lopen verkenningen ter preventie van de instroom van boetes en naar alternatieve oplossingen. Het onderzoek biedt onder meer inzicht in de belangrijkste factoren die (volgens de schuldenaren zelf) een rol hebben gespeeld bij het (niet) betalen van hun financiële sanctie. Zijn er doelgroepen te onderscheiden, bijvoorbeeld op geslacht, leeftijd, opleiding of inkomen? Welke beleidsinstrumenten zouden kunnen worden ingezet om een snelle, efficiënte en maatschappelijk verantwoorde inning te bewerkstelligen?

41) Evaluatie Wet DNA-onderzoek bij veroordeelden (Wet DNA-V) (extern)

Directe aanleiding voor deze evaluatie is de toezegging van de toenmalige Minister van Veiligheid en Justitie in zijn brief aan de Tweede Kamer van 29 november 2016 om de uitvoering van de Wet DNA-V in 2018 te evalueren. Het gaat daarbij in het bijzonder om de veranderingen in het werkproces van het afnemen van celmateriaal van veroordeelden n.a.v. het rapport van de Commissie Hoekstra over de zaak Bart van U. De mogelijkheden voor verbetering van de afname van celmateriaal bij veroordeelden zijn een belangrijk punt in deze evaluatie.

42) Effectmeting Garantstellingsregeling curatoren 2012 (GSR) (extern)

De overheid faciliteert curatoren om boedel actief terug te halen ten behoeve van schuldeisers. Dit gebeurt door middel van garantstelling. Het huidige systeem moet conform kabinetsbeleid zodanig worden gewijzigd dat de regeling risicodragend wordt gemaakt d.m.v. een kostendekkende premie zonder afbreuk te doen aan de gewenste maatschappelijke effecten. Het onderzoek inventariseert de effecten van de huidige regelgeving. Voorts wordt bekeken hoe de GSR het beste aansluit bij de wet versterking positie curator/herijking faillissementswetgeving.

43) Leren van de Belgische en Franse vrederechter (extern)

De aanleiding voor dit rechtsvergelijkend onderzoek is een door de Kamer aangenomen motie van Segers (CU) bij de begrotingsbehandeling van JenV in 2016. De Rechtspraak zou meer relevantie moeten krijgen door een grotere toegankelijkheid en een meer substantiële bijdrage aan daadwerkelijke geschiloplossing in plaats van alleen geschilbeslechting. De centrale vraag in dit onderzoek betreft

het instituut vrederechter, zoals bekend in België en Frankrijk. Wat zijn de belangrijkste elementen daarvan en wat zou bruikbaar kunnen zijn voor het Nederlandse rechtsbestel?

44) Evaluatie van ‘Evaluatie- en uitbreidingswet Bibob’ (extern)

Bibob is een voor bestuursorganen belangrijk instrument bij de bestuurlijke aanpak van georganiseerde criminaliteit. In 2007 is de Wet Bibob geëvalueerd. Op grond van deze evaluatie heeft een wijziging plaatsgevonden van de Wet Bibob evenals het Besluit Bibob. De wetswijziging behelst onder andere een uitbreiding van de reikwijdte van de Wet Bibob, de verbetering van de informatiepositie van de bestuursorganen (vragenformulieren), verbetering van de rechtspositie van betrokkenen en enkele wetstechnische verbeteringen. Ook is de rol van de Regionaal Informatie en Expertise Centra in de Bibob-procedure geformaliseerd. Zijn de genoemde wijzigingen in de wet doeltreffend en effectief?

45) Monitoring van het coffeeshopbeleid (extern)

Het onderzoek dient in kaart te brengen welke ontwikkelingen zich in 2017 landelijk voordoen in softdrugs gerelateerde overlast, verkoop van cannabis aan gebruikers buiten de coffeeshops, drugs runnen en coffeeshop- en softdrugstoerisme, en in de geografische spreiding van deze fenomenen. Deze ontwikkelingen dienen te worden afgezet tegen de resultaten van 2014, 2015 en 2016.

46) Evaluatie Regeling Uitstapprogramma’s Prostituees II (extern)

Uit een eerder verrichte nulmeting blijkt dat een substantieel deel van de geïnterviewde prostituees een poging heeft ondernomen om te stoppen met hun werk. Voor de regeling uitstapprogramma’s prostituees II is vanaf 2014 voor een periode van vier jaar jaarlijks drie miljoen euro beschikbaar gesteld. Een doel daarbij is een landelijk dekkend netwerk van uitstapprogramma’s te realiseren en te zoeken naar mogelijkheden voor borging van uitstapmogelijkheden op langere termijn. De evaluatie moet uitwijzen of deze doelen zijn bereikt, hoeveel prostituees hebben deelgenomen en hoeveel er daadwerkelijk zijn uitgestapt.

47) Strafbaarstelling onttrekking aan justitieel toezicht (extern)

Tijdens het debat over de enkelbanden als vrijheid beperkende maatregel op 1 juni 2017 is de Tweede Kamer een onderzoek toegezegd over de vraag of het wenselijk en haalbaar is om het onttrekken aan justitieel toezicht en het onttrekken aan vrijheidsbeneming zelfstandig strafbaar te stellen. In het onderzoek zullen de ervaringen hiermee in de ons omringende landen worden geïnventariseerd. Welke knelpunten kunnen zich voordoen bij genoemde strafbaarstelling?

48) Evaluatie Wet herziening ten nadele (extern)

De wet Herziening ten nadele heeft tot doel onherroepelijke uitspraken van de strafrechter in geval van ernstige misdrijven ten nadele van de gewezen verdachte te kunnen herzien. Vijf jaar na inwerkingtreding is de wet nu toe aan een evaluatie. De wet is echter tot nu toe slechts één keer toegepast, waarbij de Hoge Raad de herzieningsaanvraag afwees. Daarom wordt nader bezien of en hoe de evaluatie vorm zal krijgen. Destijds is de Eerste Kamer toegezegd dat de hoofdelementen van deze wet en bepaalde punten uit het debat zouden worden geëvalueerd. Gedebatteerd is bijvoorbeeld over de wijziging van het Besluit DNA-onderzoek in strafzaken, die mogelijk heeft gemaakt dat DNA-materiaal van de vrijgesproken persoon voortaan ook na diens vrijspraak wordt bewaard.

49) Vaststellen van de aard en de omvang van dierenmishandeling in Nederland en het herkennen van patronen daarin (extern)

Tijdens een debat in september 2017 is gebleken dat de Tweede Kamer nadere wensen heeft ten aanzien van onderzoek naar de aard en omvang van dierenmishandeling. Weliswaar zal in het kader van de pilot Landelijk Expertisecentrum Dierenmishandeling (LED) van de Universiteit Utrecht

onderzoek plaatsvinden naar dit fenomeen, maar de Kamer vindt dit te beperkt van aard. Daarom wordt met de Universiteit Utrecht besproken of er lessen te trekken zijn uit de FBI-database over dierenmishandeling. Het doel hiervan is om meer kennis te vergaren over de achtergronden en kenmerken van dierenmishandeling en plegers daarvan sinds 2015. Voorts wordt de werkwijze van de FBI-database vergeleken met bestaande databases, zoals die van de politie, het Landelijk Expertisecentrum Dierenmishandeling, gegevens van het ministerie van Economische Zaken en uit wetenschappelijke studies.

50) Illegalenschatting 2017 (extern)

De illegalenschattingen zijn nodig voor beleidsevaluatie en het politieke draagvlak voor het in gang gezette beleid. Onderzocht wordt hoeveel personen er naar schatting in Nederland verblijven zonder rechtmatig verblijf. Is er sprake van een dalende of stijgende trend? Wellicht kan worden nagegaan door welke nationaliteiten of groepen vreemdelingen een eventuele daling of stijging wordt veroorzaakt.

51) Evaluatie pilot logeeregeling (extern)

Het faciliteren en stimuleren van onderdak van statushouders buiten het Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers (COA) kan een duidelijk meerwaarde hebben voor de participatie en integratie van deze nieuwkomers. De afgelopen jaren heeft het COA hiertoe een logeeregeling gehanteerd. Vreemdelingen met een status die nog in een Asielzoekerscentrum (AZC) verbleven, mochten bij familie of vrienden of bij Nederlandse gastgezinnen verblijven totdat zij eigen woonruimte kregen toegewezen. In dit onderzoek worden de ervaringen van drie groepen statushouders met elkaar vergeleken: statushouders die verblijven bij (Nederlandse) gastgezinnen, bij familie en vrienden en op een AZC. Hoe zijn de prestaties op aspecten als leren van de Nederlandse taal, deelname aan inburgeringstrajecten, vrijwilligerswerk, vinden van werk/stage/ervaringsplek, volgen van opleiding, enzovoort?